

16. KIÉRT, MIÉRT VAGYOK FELELŐS? (SALAMON BÖLCSESSÉGET KÉR ISTENTŐL)

(1Kir 3,5–15)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

NAGY, M./ JAKAB-SZÁSZI, A./ SÜMEGI, P./ VINCZE, Á., Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul. Isten szövetséget köt népével, Budapest, 2015.

SZÜCS, F., Teológiai etika, Budapest, 1993.)

A **felelősség** fogalma sem a héber sem a görög nyelvben nem fordul elő. A felelősség fogalmának bibliai megfelelője a **számadás**. Az ember számadásra való kötelezettségének gondolata, mint a felelősség legkézenfekvőbb formája, az egész Szentírason végighúzódik. Az embernek mindennel el kell majd számolnia, amit Istentől kapott: a képességeivel, lehetőségeivel, az életben kapott áldásaival. Mert Isten számon kér, és az embernek **sáfárként** majd el kell mondania, hogy mit tett (Lk 16,2). A sáfár olyan szolgáló volt, akinek a feladata a ház, illetve a vagyon gondozása. Ez a tisztség a gazda és a szolgálója között kialakult bizalomra épült. Jézus azt tanította, hogy a követőinek olyannak kell lenni, mint egy jó sáfárnak: készenlétben várni az Úr hazaérkezését, és el is kell számolni azokkal a javakkal, amit rábízott. (Lk 12,42.48). Az Újszövetségben Pál az apostolokat nevezi sáfároknak, akik Isten titkainak a megbízottjai (1Kor 4,1). Isten megajándékozza az embert lehetőségekkel, képességekkel, kegyelmi ajándékokkal, és ezeket felelősséggel kell használni (1Pét 4,10) A mai egyházi szóhasználat ez utóbbi értelemben használja a sáfárkodás, sáfárság fogalmát.

Már az Édenkertben számon kérte Isten az ember cselekedetét. El kellett mondania, hogy a neki adott lehetőséget mire használta. Isten előre elmondta az embernek azt, hogy milyen következményei lesznek a tettének. A felelősség azt jelenti, hogy ezt a következményt az embernek el kell vállalnia. Az Édenkertben Isten a gondoskodás felelősségét bízta az emberre. Felelős lett az ember a kert jólétéért. A teremtményekért. Isten az emberre bízta a világot, ez a felelősség azt jelenti, hogy a világ sorsa azon is múlik, hogy az ember mennyire képes az Isten parancsai, előírásai, törvényei szerint élni.

Nem csak a megtett cselekedetekért tartozunk számadással, felelősséggel. Arról is számot kell adni, amit nem tettünk meg, aminek a lehetőségét elszalasztottuk. Ezért is ítéli el a gazda azt a példázatbeli szolgát, aki a jövőre nézve nem használta ki a táalentumok adta lehetőséget.

A bűnért való felelősség nem hárítható át a Sátánra. Ádám próbálta áthárítani a felelősséget, de Isten ezt nem fogadta el.

Salamon bölcsességének a története

A bibliai bölcsesség fogalma (héberül hokmá) nem elvont filozófiai bölcselkedést jelent, mint amit a görög filozófiában, hanem praktikus életbölcsességet. A bölcsességet az jelenti, hogy az

ember a jó és rossz közötti döntéshelyzetben képes-e a jót választani. A bölcsesség birtokában akkor lesz az ember, ha féli Istent. Ez a kiindulás (Péld 1,7).

A Biblia **bölcs királynak** nevezi, aki Istentől kapta a bölcsességét (1Kir 3). Gibeóban álmában Isten felajánlotta Salamonnak, hogy bármit kérhet tőle. Ő a királyság vezetéséhez kért Istentől bölcsességet. A bölcsességét mutatja az álom utáni igazságos ítélete két nő között, akik egy élő és egy meghalt gyermek anyasága fölött vitáznak (1Kir 3,16–28). A Szentírás számos könyvét, a bölcsességirodalomhoz tartozó Példabeszédek, Prédikátor könyvét és az Énekek énekét tulajdonították Salamonnak. Az 1Kir 5,12–13 beszámolója alapján Salamon „*Háromezer példabeszédet mondott, és ezeröt éneket szerzett. Beszélt a fákról..., az állatokról, a madarokról, a csúszómászókról és a halakról.*”

Gazdagságának a híre messze földre elterjedt. Ez megnyilvánult Salamon építkezéseiben is. Hatalmas palotát építtetett, és elkészült az első templom is Jeruzsálemben.

Salamon Isten bölcsességéről azt tanította, hogy minden bölcsességnek az az alapja, hogy az embernek Istent kell félni (Péld 9,10).

Kálvin az Institúcióját is ezzel a gondolattal kezdi: az ember igaz bölcsessége Isten ismeretén alapszik.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A felelősség nem csak a feladatvégzést, a szolgálatot foglalja magában, hanem azt az önálló, belső elköteleződést, hogy vállalom mindazt, ami egy kisállat, növény, ügy megkíván, önállóan felismerem ezeket és elvégzem.

Mivel a mai gyermekek a feladatvégzésben sem jártasak annyira, mint amennyire a képességeik, készségeik lehetővé teszik, ezért magát a felelősséget sem élik meg igazán. Nehéz számukra hosszútávon, kitartóan, elkötelezetten végezni feladatokat, mert megszokták, hogy csak rövidtávú, pontszerű feladatokat kapnak.

A lecke a felelős kapcsolatra világít rá. Keressük meg minden gyermek életében azt a kapcsolópontot, ahova kötni tudja ezt a kifejezést: egy rendszeres házimunka, ami az ő felelősségi köre; egy kisállat; virág, stb. Vezessük be őket a felelősséggel együtt járó jelenlétebe, ami kitartást, elköteleződést, érzelmi kötődést, belső motivációt is kíván.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel értelmezni a Lázás Ervin: Négyyszögletű kerekérdő című írásának részletét a felelősségteljes viselkedés szempontjából. ○ Tudja segítséggel elmondani, hogy neki személy szerint milyen felelősségteljes munkája van.	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten:<ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja önállóan értelmezni a Lázár Ervin meserészletét a felelősségteljes viselkedés szempontjából. ○ Tudja önállóan felsorolni és értékelni a saját felelősségteljes munkáit.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT – GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Felelősen élni a bölcsességgel a mindennapokban.

Kognitív cél: Felismertetni a diákokkal a felelős élethelyzeteket és a bölcs döntések szükségességét.

Affektív cél: A felelősséghez kapcsolódó pozitív és negatív érzések feltérképezése.

Pragmatikus cél: A tanulók számára olyan felelős élethelyzetek felidézése, amelyekben gyakorolhatják a korosztályos bölcs döntéseket.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Vacsakamati virágja – olvasmányfeldolgozás Olvassuk el közösen, egy-egy diákot egymás után felszólítva a tankönyvben lévő meserészletet!	TK 16. lecke olvasmány (36. o.)
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Mekkora a Te országod? – a lecke témájának összekapcsolása a bibliai történettel a TK 37. oldala segítségével 1. Rajzoljuk fel ismét Izráel országát a táblára, vagy vigyünk be Salamon uralkodásáról szóló térképet! Mutassuk be, hogy mekkora területen és mennyi mindenért volt felelős Salamon király! 2. Ismertessük a Tudod-e? ismeretanyagát és kapcsoljuk a tankönyvi illusztrációhoz! Használjuk a Feladattár kérdéseit! 3. Osszuk ki az A/4-es lapokat! A gyermekeknek adjunk időt, hogy megrajzolhassák a saját felelősségi köreiket, azt az országot, amiért ők a felelősek! Készítsenek egy képzeletbeli térképet, amire rajzoljanak rá minden fontos helyszínt, dolgot, személyt, amikért, akikért ők felelősek! Segít a tankönyvben lévő virág ábrája, a virágszirmokba írt területek. Az óra zárásaként adjunk teret közbenjáró imádságnak! A gyermekek imádkozzanak azokért, akikért felelősséget vállalnak és éreznek! Kérjenek az ő számukra valamit! (Salamon is az országért kért bölcsességet)	TK 16. lecke Feladattár, Tudod-e, illusztráció (36. o.) Eszköz: A/4-es lapok, vízfesték, tempera Kapcsolódó munkafüzeti feladat: MFGY 16. lecke 1. (47. o.) MFEI 16. lecke 1. (59. o.)
Aranymondás	„Amíg csak föld lesz, nem szűnik meg a vetés és az aratás, a hideg és a meleg, a nyár és a tél, a nappal és az éjszaka” (1Móz 8,22)	
Énekjavaslat (alternatívák)	16. Siess, keresztyén (86. o.)	

	RÉ: 119. zsolt. 9–10. verse – Cselekedd ezt szolgáladdal 399. dics. 1. 13. verse- Imhol vagyok (+BS) BS: 124. Áldj meg minket, Úr Isten DU: 94. Uram, kérlek téged	
Házi feladat	MFGY 16. lecke 2. (48. o.) MFEI 16. lecke 2. (60. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 36-37. oldal

A képen látható:

- Szemléltető képek: egészséges virág cserépben, egy hervadó virág cserépben
- Infógrafika: szívárvány, benne szöveg (gondoskodom róla, imádkozom érte, vigyázok rá, gondolok rá, segítek, figyelek rá, törődöm vele) alatta virág, szirmaiban szavak: család, háztartás, barátok, háziállatok, iskola, gyülekezet.

A szöveg: Lázár Ervin: A Négyszögletű kerek erdő - részlet

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A képek:

- Milyen virágot kapott Vacskamati a barátaitól? Mondd el, hogy néz ki? Milyen színekben pompázik?
- Most nézd meg a másikat! Mit veszel észre? Mi történhetett ezzel a pompás virággal? Miért történt ez?
- Neked van virágod? Hogy bánsz vele? Miért?
- Nézd meg a szívárványt! Mit juttatott eszedbe? Olvasd el, mi van ráírva! Milyen gyermekre, emberre vonatkoznak ezek a kifejezések?
- Figyeld meg a virágot, olvasd el a szirmaiba írt szavakat!
- Hogyan kapcsolódhatnak a szívárványba írt kifejezések a szirmokba írt szavakhoz?

A szöveg:

- Ismered-e Lázár Ervin: Négyszögletű kerek erdő című meséjét? Olvasd el!
- Mikor volt Vacskamati születésnapja? Hogyan köszöntötték fel a barátai?
- Hogyan fejezte ki Vacskamati, hogy örül az ajándéknak?
- Mi történt később az ajándékkal? Miért?
- Mit mondtak Vacskamatinak a barátai?
- A virágnak miért dörömbölt akkor a szíve? Mit jelent ez a mondat?

- Neked van-e valamilyen növényed, állatod? Hogy bánasz vele?
- Mit jelent a felelősség, a felelősségvállalás? A növényeken, állatokon kívül te kiért, miért vállalsz felelősséget?
- Mit jelent felelősséget vállalni? Olvasd el a szívárvány kifejezéseit! Te ezeket betartod? Miért?
- Te kiről gondoskodsz a családotban? Kiért imádkozol? Kire, mire szoktál vigyázni? Kire gondolsz sokat? Kiknek segítesz? Kire, kikre figyelsz? Kivel, kikkel törődsz?

1. Felelősségi körök a hittan csoportban. Fogalmazzunk meg olyan hittanórához kapcsolódó területeket, amelyek egy-egy feladatkört jelenítenek meg (berendezni az imakört, gondoskodni a hittanterem kulcsáról, kiosztani a tankönyveket, stb.)! Beszéljük meg, hogy ezeket végezni, hordozni is felelősség! A csoport létszámától függően önkéntes jelentkezéssel osszuk szét a tanulók közt a feladatokat, és határozzuk meg, hogy mennyi ideig lesz felelőse ennek a feladatnak! Segítsük a gyermekeket az év során, hogy begyakorolják magukat a hosszabb távú felelősség-hordozásba!

INSTRUKCIÓK A MUNKA FÜZET FELADATAIHOZ:

3. feladat: A csoportos munka a felelősség átélését és gyakorlását teszi lehetővé. Mindenkire szükség van, hogy elvégezzék a feladatot. Segítsük őket, hogy a feladat végére sikerélményük legyen, ne csak a végeredményben, hanem magának a folyamatnak a megélésében is!